

Τι είδους αρχιτεκτονική θα δημιουργούμε όταν τα κτίρια δεν θα αποτελούν πλέον μέσα χρηματοπιστωτικής συσσώρευσης; Ποιους χώρους θα κατοικούμε όταν ο στόχος θα είναι να καλλιεργούμε, παρά να εξορύσσουμε; Τι θα είναι η αρχιτεκτονική όταν δεν θα θεωρείται εμπόρευμα, αλλά συλλογική πράξη και πολιτιστικό τελετουργικό; Με ποια υλικά και τεχνολογίες θα χτίζουμε όταν οι αποφάσεις μας δεν βασίζονται σε ιδανικά του καπιταλισμού, αλλά στις αξίες και τη φαντασία μας; Ποια θα είναι η αρχιτεκτονική της αποανάπτυξης; (Smith κ.ά. 2018)

Η βιωσιμότητα, η παραγωγή, η οικονομία, η δημοκρατία, η δικαιοσύνη, ζητήματα διακυβέρνησης και συμμετοχής αποτελούν θέματα μείζονος σημασίας που εμπλέκουν τον σχεδιασμό και που αφορούν την αστική συνθήκη. Με αφετηρία τη θεωρητική ανάλυση των εννοιών «Οικολογία, βιωσιμότητα, συμμετοχή» το μάθημα έχει ως ερευνητικό στόχο τη διαμόρφωση μεθοδολογιών και στρατηγικών επανασχεδιασμού περιοχών της πόλης σύμφωνα με τις παραπάνω έννοιες, με απώτερους στόχους τη βιωσιμότητα, την αυτάρκεια και την ποιότητα της ζωής των κατοίκων. Ο σχεδιασμός εδώ νοείται ως μια πολυσχιδής διαδικασία σε περιοχές έρευνας και πρακτικές που άπτονται της οικολογίας και της δημοκρατίας. Σε αυτές περιλαμβάνονται η πολιτική οικολογία και η αποανάπτυξη, ο συμμετοχικός σχεδιασμός, πολιτική οικολογία, περμακουλτούρα, κυκλική οικονομία, και άλλες.

Συχνά η θεωρία και η ακαδημαϊκή έρευνα εναλλάσσονται με τον ακτιβισμό ή και καλλιτεχνικές πρακτικές. Έτσι το μάθημα φέτος θα διερευνήσει τους στόχους, την αποτελεσματικότητα, και τις προκλήσεις για αναδυόμενα αστικά κινήματα όπως το Δίκτυο των Πόλεων σε Μετάβαση, και ο ακτιβισμός των κοινών, ενώ θα εστιάσει στις έννοιες που συγκροτούν τη θεωρία και την πράξη της αποανάπτυξης (Λατούς 2008; D'Alisa, Demaria, και Kallis 2014).

Μεθοδολογία

Θα εργαστούμε στην περιοχή της Ακαδημίας Πλάτωνος και παράλληλα θα αναλύσουμε την περιοχή Belle de Mai της πόλης της Μασσαλίας. Οι δύο γειτονιές διακρίνονται για την αποβιομηχάνιση, τις κινητοποιήσεις πρωτοβουλιών πολιτών, και την υιοθέτηση δραστηριοτήτων που συνδέονται με τον πολιτισμό. Μέσα από ανταλλαγή εμπειριών θα επιχειρήσουμε να συγκροτήσουμε στρατηγικές και συγκεκριμένες προτάσεις. Στο πλαίσιο αυτών των δύο γειτονιών θα έχουμε την ευκαιρία να αντιμετωπίσουμε ερωτήματα βιωσιμότητας, οικολογίας και συμμετοχής σε πραγματικές συνθήκες στο πεδίο. Θα συνεργαστούμε με ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών από τη Σχολή Αρχιτεκτόνων της Μασσαλίας, όπου θα εργαζόμαστε παράλληλα με [αντίστοιχο μεταπτυχιακό μάθημα](#) και στα πλαίσια του μαθήματος θα εξερευνήσουμε πολλαπλές πτυχές και εκδοχές συνεργασίας.

Εργασίες και ζητούμενα

Το μάθημα περιλαμβάνει βιβλιογραφική έρευνα, σύνταξη και παρουσίαση σύντομων εργασιών, έρευνα πεδίου, και συνεργασία με φοιτητές του μεταπτυχιακού μαθήματος του ENSA.M οι οποίοι επίσης θα εργάζονται στην περιοχή. Στα πλαίσια του μαθήματος θα εξεταστεί η προοπτική επίσκεψης στη Μασσαλία για έρευνα πεδίου στην περιοχή Belle de Mai. Στο τέλος του εξαμήνου θα υπάρξει εργασία με σχεδιαστικό σκέλος ο τρόπος εκπόνησης της οποίας θα οριστικοποιηθεί κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

Βιβλιογραφία

- Κολέμπας, Γιώργος. 2008. *Τοπικοποίηση: Από το παγκόσμιο... στο τοπικό*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης Αντιγόνη.
- Κολέμπας, Γιώργος, και Γιάννης Μπίλλας. 2013. *Ο ανθρωπολογικός τύπος της αποανάπτυξης - τοπικοποίησης*. Οι εκδόσεις των συναδέλφων.
<http://www.politeianet.gr/books/9789609797122-kolempas-giorgos-oi-ekdoseis-ton-sunadelfon-o-anthropologikos-tupos-tis-aroanartuxis-topikopoiisis-220892>.
- Λατούς, Σερζ. 2008. *Το στοίχημα της απο-ανάπτυξης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάνιας/Περάσματα.
- Alexander, Christopher. 2004. *The Phenomenon of Life: The Nature of Order, Book 1*. Berkeley, Calif: Routledge.
- Aureli, Pier Vittorio. 2012. *The Project of Autonomy: Politics and Architecture within and Against Capitalism*. Reprint edition. Princeton Architectural Press.
- Bollier, David. 2016. *ΚΟΙΝΑ-Μία σύντομη εισαγωγή*. Επιμέλεια Γιώργος Παπανικολάου. Μετάφραση Γιώργος Θεοχάρης. Βριλήσσια Αττικής: angelus novus.
- Contal-Chavannes, Marie-Hélène, και Jana Revedin, επιμ. 2012. *Sustainable Design II: Towards a New Ethics of Architecture and City Planning*. Arles: Actes Sud.
- D'Alisa, Giacomo, Federico Demaria, και Kallis, επιμ. 2014. *Degrowth: A Vocabulary for a New Era*. 1 edition. Abingdon, Oxon ; New York, NY: Routledge.
- Heidegger, Martin. 2009. *Κτιζειν, Κατοικειν, Σκεπτεσθαι*. Πλέθρον.
<https://www.politeianet.gr/books/9789603481782-heidegger-martin-plethron-ktizein-katoikein-skeptesthai-198347>.
- Hopkins, Rob. 2008. *The Transition Handbook: From Oil Dependency to Local Resilience*. Totnes [England]: Green.
- Huygen, Jean-Marc. 2008. *La poubelle et l'architecte : Vers le réemploi des matériaux*. ACTES SUD edition. Arles: Actes Sud.
- Lengen, Johan van. 2007. *The Barefoot Architect*. Bolinas, Calif., U.S.A: Shelter Publications, Inc.
- Norberg-Schulz, Christian. 2009. *Genious Loci. Το πνεύμα του τόπου. Για μια Φαινομενολογία της Αρχιτεκτονικής*. Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Ε.Μ.Π.
- Petrescu, Doina, και Kim Trogal, επιμ. 2017. *The Social (Re)Production of Architecture: Politics, Values and Actions in Contemporary Practice*. 1 edition. New York: Routledge.
- Smith, Maria, Phineas Harper, Matthew Dalziel, και Cecilie Sachs Olsen. 2018. *Degrowth and its relevance to architecture*.

<https://akadimia-platonos.com/>

<https://transitionnetwork.org/>

<https://ecovillage.org/>

<http://oslotriennale.no/en/>